

ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ¹

[The supremacy of the Son]

1.1 Πολυμερως και πολυτροπως παλαι ὁ Θεος λαλησας τοις πατρασιν εν τοις προφηταις, 2 ἐπ' εσχατου² των ἡμερων τουτων ελαλησεν ἡμιν εν Υἱῳ, ὃν εθηκεν κληρονομον παντων, δι' οὗ και τους αιωνας εποιησεν.³ 3 ὃς ὡν απαυγασμα της δοξης και χαρακτηρ της ὑποστασεως αυτου, φερων τε τα παντα τῷ ῥηματι της δυναμεως αυτου, δι' ἑαυτου⁴ καθαρισμον ποιησαμενος των ἁμαρτιων⁵ ἡμων⁶ εκαθισεν εν δεξια⁷ της μεγαλωσυνης εν ὑψηλοις, 4 τοσουτω κρειττων γενομενος των αγγελων ὅσω διαφορωτερον παρ' αυτους κεκληρονομηκεν ονομα.

[*He is superior to angels*]

5 Τῖνι γαρ ειπεν ποτε των αγγελων, “Υἱος μου εἶ συ, εγω σημερον γεγεννηκα σε”, και παλιν, “Εγω εσομαι αυτω εις Πατερα, και αυτος εσται μοι εις Υἱον”? 6 Ὅταν δε, παλιν, εισαγαγη τον Πρωτοτοκον εις την οικουμενην λεγει, “Και προσκυνησατωσαν αυτω παντες αγγελοι Θεου”. 7 Και προς μεν τους αγγελους λεγει, “Ὁ ποιων τους αγγελους αυτου πνευματα, και τους λειτουργους αυτου πυρος φλογα”? 8 προς δε τον Υἱον: “Ὁ θρονος σου, ὁ Θεος, εις τον αιωνα του αιωνος.”⁸ “Ραβδος Ευθυτητος” ἢ ραβδος⁹ της βασιλειας σου. 9 Ηγαπησας δικαιοσυνην και εμισεσας ανομιαν, δια τουτο εχρισεν σε ὁ Θεος, ὁ Θεος σου, ελαιον αγαλλιασεως παρα τους μετοχους σου.” 10 Και: “Συ κατ' αρχας, Κυριε, την γην εθεμελιωσας, και εργα των χειρων σου εισιν οἱ ουρανοι. 11 αυτοι απολουνται, συ δε διαμενεις—και παντες ὡς ἱματιον παλαιωθησονται. 12 και ὡσει περιβολαιον ἐλιξεις αυτους¹⁰ και αλλαγησονται, συ δε ὁ αυτος εἶ και τα ετη σου ουκ εκλειψουσιν.”

13 Προς τίνα δε των αγγελων ειρηκεν ποτε, “Καθου εκ δεξιων μου ἕως αν θω τους εχθρους σου ὑποποδιον των ποδων σου”? 14 Ουχι παντες εισιν λειτουργικα πνευματα εις διακονιαν αποστελλομενα δια τους μελλοντας κληρονομειν σωτηριαν?

[*Do not neglect the great salvation*]

2.1 Δια τουτο, δει περισσοτερωσ ἡμας προσεχειν¹¹ τοις ακουσθεισιν, μηποτε παραρρωμεν.¹² 2 Ει γαρ ὁ δι' αγγελων λαληθεις λογος εγενετο βεβαιος, και πασα παραβασις και παρακοη ελαβεν ενδικον μισθαποδοσιαν, 3 πως ἡμεις εκφευξομεθα τηλικαυτης αμελησαντες σωτηριας?—ἦτις αρχην λαβουσα λαλεισθαι δια του Κυριου, ὑπο των ακουσαντων εις ἡμας εβεβαιωθη, 4 συνεπιμαρτυρουντος του Θεου σημειοις¹³ και τερασιν και ποικιλαις δυναμεσιν και Πνευματος Ἁγίου μερισμοις κατα την αυτου θελησιν.

[*Temporarily lower than angels*]

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©. I venture to affirm to the reader that all original wording of Hebrews is preserved in this edition; if not in the Text, at least in the apparatus. “Diminish not a word” Jeremiah 26:2 (see Deut. 4:2 and Lk. 4:4, “every word” [as in 99.6% of the MSS]). The last note at the end of this book gives explanation about the apparatus.

² εσχατου **f**³⁵ P⁴⁶α,Β [95%] RP, HF, OC, CP, NU || εσχατων [5%] TR

³ τους αιωνας εποιησεν **f**³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 312 P⁴⁶α,Β,Ι [3%] NU

⁴ αυτου δι' εαυτου **f**³⁵ (89.3%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 α,Β (5.2%) NU || 23 (1%) || 121 (3.4%) || ~ 21 P⁴⁶ (0.3%) || --- part of a larger omission [homoioteleuton] (0.7%)

⁵ ποιησαμενος των αμαρτιων **f**³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 231 P⁴⁶α,Β [5%] NU

⁶ ημων **f**³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶α,Β [3%] NU

⁷ δεξια **f**³⁵ P⁴⁶α,Β [90%] RP, HF, OC, TR, NU || 1 του θρονου [10%] CP

⁸ αιωνος **f**³⁵ (98.6%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 και η P⁴⁶α,Β (1.4%) NU

⁹ ευθυτητος η ραβδος **f**³⁵ (98.3%) RP, HF, OC, TR, CP || της 13 P⁴⁶α,Β (1.2%) NU || 13 (0.3%) || --- α (I take it that ‘Scepter of Uprightness’ is a proper name, like ‘Excalibur’; the Alexandrians missed it.)

¹⁰ αυτους **f**³⁵ (98.8%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 ὡς ἱματιον P⁴⁶α,Β (1.2%) NU

¹¹ ημας προσεχειν **f**³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶α,Β [5%] NU

¹² παραρρωμεν **f**³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP || παραρρωμεν P⁴⁶α,Β [10%] NU

¹³ σημειοις **f**³⁵ [35%] || 1 τε P⁴⁶α,Β [65%] RP, HF, OC, TR, CP, NU

5 Ου γὰρ ἀγγέλους ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μελλούσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν·
6 διεμαρτυράτο δὲ πού τις λέγων: “Τί ἐστὶν ἀνθρώπος ὅτι μιμησκήσῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου
ὅτι ἐπισκεπτή αὐτοῦ; 7 Ἠλαττώσας αὐτὸν βραχὺ τι παρ’ ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανώ-
σας αὐτὸν,¹ 8 πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.” Ἐν γὰρ τῷ² ὑποτάξαι αὐτῷ³ τὰ
πάντα, οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυποτάκτον. Νῦν δὲ οὕτω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.

9 Τοῦ δὲ βραχὺ τι παρ’ ἀγγέλους ἠλαττώμενον⁴ βλέπομεν, Ἰησοῦν (διὰ τὸ πάθημα τοῦ
θανάτου), ‘δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον’—ὁπῶς χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ πάντος γεύσῃται θανάτου.
[“Bringing many sons into glory”]

10 Ἐπρεπεῖν γὰρ αὐτῷ, δι’ ὃν τὰ πάντα καὶ δι’ οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν
ἀγαγόντα, τὸν Ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. 11 Ὁ τε γὰρ
ἁγιαζὼν καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι’ ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοῦ
καλεῖν, 12 λέγων, “Ἀπαγγέλω τὸ ὄνομα σου τοῖς ἀδελφοῖς μου· ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὕμνησω
σε”. 13 καὶ πάλιν, “Ἐγὼ ἐσομαι πεποιθὼς ἐπ’ αὐτῷ”. καὶ πάλιν, “Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδιὰ ἅ
μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.”

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιὰ κεκοινωνήκεν σὰρξ καὶ αἷματός,⁴ καὶ αὐτὸς παραπλήσιως
μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου—
τούτ’ ἐστὶν τὸν διαβόλον—15 καὶ ἀπαλλάξῃ τοὺς, ὅσοι φοβῶνται θάνατον διὰ πάντος τοῦ ζῆν
ἐνοχοὶ ἦσαν δουλείας. 16 (Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ⁵
ἐπιλαμβάνεται.) 17 Ὅθεν ὠφείλειν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεημῶν
γενῆται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς, τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλασκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ.
18 Ἐν ᾧ γὰρ πεποιθὲν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

[The Apostle and High Priest of our confession]

3.1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλησέως ἐπουρανίου μετοχοὶ, κατανοήσατε τὸν Ἀποστόλου
καὶ Ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, Ἰησοῦν Χριστόν!⁶ 2 πιστὸν οὖν τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς
καὶ Μωσῆς⁷ ἐν ὅλῳ⁸ τῷ οἰκῷ αὐτοῦ. 3 Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος⁹ παρὰ Μωσῆν ἤξιώται,
καθ’ ὅσον¹⁰ πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτὸν 4—πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευά-
ζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ τὰ¹¹ πάντα κατασκευάσας Θεός—5 καὶ, Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ
οἰκῷ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτυρίον τῶν λαληθησομένων, 6 Χριστὸς δὲ ὡς Υἱὸς ἐπὶ τὸν
οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκος ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ¹² τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καυχῆμα τῆς ἐλπίδος
μέχρι τέλους βεβαίαν¹³ κατασχῶμεν.

[The Holy Spirit’s warning]

7 Διό—καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον: “Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκουσῆτε,
8 μὴ σκληρυνῆτε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ

¹ αὐτὸν **ƒ**³⁵ P⁴⁶B (74.7%) RP, HF, OC, NU || 1 καὶ κατεστήσας 1 ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου **Δ**A, C (25.3%) TR, CP

² γὰρ τῷ **ƒ**³⁵ P⁴⁶A, C [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 **Δ**B [3%] NU

³ αὐτῷ **ƒ**³⁵ **Δ**A, C [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶B [2%]

⁴ σὰρξ καὶ αἷματός **ƒ**³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 321 P⁴⁶**Δ**A, B, C [3%] NU

⁵ ἄβρααμ **ƒ**³⁵ [40%] || ἀβρααμ *rell* (This name is aspirated throughout the book, and the statement of evidence also obtains throughout the book.) [When Jehovah changed Abram’s name to Abraham (Genesis 17:5) the intervocalic aspiration in Hebrew is adequately represented in English by ‘h’; but so far as I know, there is no way in Greek to indicate intervocalic aspiration within a word—the only alternative to losing the aspiration altogether would be to place it at the beginning of the word.]

⁶ Ἰησοῦν χριστόν **ƒ**³⁵ [97%] RP, HF, OC, CP || 1 P⁴⁶**Δ**A, B, C [3%] NU || ~ 21 TR

⁷ μωσῆς *rell* || μωσῆς **Δ**A, B [10%] TR (TR has the short form of the name throughout the book; the attestation varies, but does not exceed 25%.)

⁸ ὅλῳ **ƒ**³⁵ **Δ**A, C [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P^{13,46}vB [2%]

⁹ δόξης οὗτος **ƒ**³⁵ P¹³ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶v**Δ**A, B, C [3%] NU

¹⁰ καθ’ ὅσον *rell* || καθόσον **ƒ**³⁵ [30%] (I include this for the record, and so as not to lose sight of it, but since there is evidently no difference in meaning I stay with the conventional pointing. Because of the *theta* there is no ambiguity.)

¹¹ τὰ **ƒ**³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P^{13,46}**Δ**A, B, C [3%] NU

¹² ἐάνπερ **ƒ**³⁵ P⁴⁶A, C [97%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || ἐάν P¹³B [3%] || καὶ **Δ**

¹³ μέχρι τέλους βεβαίαν **ƒ**³⁵ **Δ**A, C (98%) RP, HF, OC, TR, CP || 3 (1.2%) || --- P^{13,46}vB (0.8%) NU

εν τη ερημω, 9 οὐ ἐπειρασαν με¹ οἱ πατερες ὑμων, ἐδοκιμασαν με² και εἶδον τα εργα μου τεσσαρακοντα³ ετη. 10 Διο προσωχθισα⁴ τη γενεα ἐκεινη⁵ και ειπον,⁶ ‘Αει πλαιωνται τη καρδια· αυτοι δε ουκ εγνωσαν τας ὁδους μου.’ 11 ὡς ὠμοσα εν τη οργη μου, ‘Εἰ εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου!’—12 βλεπετε, ἀδελφοι, μηποτε εσται εν τινι ὑμων καρδια πονηρα ἀπιστιας, εν τω ἀποστηναι ἀπο Θεου ζωντος· 13 ἀλλα παρακαλειτε ἑαυτους καθ’ ἑκαστην ἡμεραν, ἀχρις οὐ το ‘Σημερον’ καλειται, ἵνα μη σκληρυνη ἐξ ὑμων τις⁷ ἀπατη της ἁμαρτιας. 14 Μετοχοι γαρ γεγοιαμεν του Χριστου,⁸ εανπερ την αρχην της ὑποστασεως μεχρι τελους βεβαιαν κατασχωμεν, 15 εν τω λεγεσθαι, “Σημερον, εαν της φωνης αυτου ακουσητε, μη σκληρυνητε τας καρδιας ὑμων ὡς εν τω παραπικρασμω.” 16 Τινες γαρ ακουσαντες παρεπικραναν? Αλλ’ ου παντες οἱ ἐξεληγοντες ἐξ Αἰγυπτου δια Μωυσεος?⁹ 17 Τῖσιν δε προσωχθισεν τεσσαρακοντα¹⁰ ετη? Ουχι τοις ἁμαρτησασιν, ὧν τα κωλα ἐπεσεν¹¹ εν τη ερημω? 18 Τῖσιν δε ὠμοσεν μη εισελευσεσθαι εις την καταπαυσιν αυτου, ει μη τοις ἀπειθησασιν? 19 Και βλεπομεν ὅτι ουκ ἠδυνηθησαν εισελθειν δια¹² ἀπιστιαν. 4.1 Φοβηθωμεν ουν, μηποτε καταλειπο-μενης επαγγελιας εισελθειν εις την καταπαυσιν αυτου, δοκη¹³ τις ἐξ ὑμων ὑστερηκεναι.

[There is still a promised rest]

2 Και, γαρ εσμεν ευηγγελισμενοι καθαπερ κακεινοι,¹⁴ ἀλλ’ ουκ ὠφελησεν ὁ λογος της ακοης ἐκεινους, μη συγκεκριαμενους¹⁵ τη πιστει τοις ακουσασιν. 3 Εἰσερχομεθα γαρ εις την¹⁶ καταπαυσιν οἱ πιστευσαντες, καθως ειρηκεν, “Ὡς ὠμοσα εν τη οργη μου, ‘Εἰ εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου!’”—καιτοι των εργαων ἀπο καταβολης κοσμου γενηθεντων, 4 ειρηκεν γαρ που περι της ἑβδομης οὕτως, “Και καταπαυσεν ὁ Θεος εν τη ἡμερα τη ἑβδομη ἀπο παντων των εργαων αυτου.” 5 και εν τούτω, παλιν, “Εἰ εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου!” 6 Ἐπει ουν ἀπολειπεται τινας εισελθειν εις αυτην, και οἱ προτερον ευαγγελισθεντες ουκ εισηλθον δι’ ἀπειθειαν, 7 παλιν τινα ὀριζει ἡμεραν, “Σημερον”, εν Δαυιδ λεγων, μετα τοσουτου χρονου (καθως ειρηται),¹⁷ “Σημερον, εαν της φωνης αυτου ακουσητε, μη σκληρυνητε τας καρδιας ὑμων.” 8 Εἰ γαρ αυτους¹⁸ Ἰησους κατεπαυσεν, ουκ αν περι ἀλλης ελαλει μετα ταυτα ἡμερας. 9 Ἀρα, ἀπολειπεται σαββατισμος τω λαω του Θεου. 10 Ὁ γαρ εισελθων εις την καταπαυσιν αυτου και αυτος κατεπαυσεν ἀπο των εργαων αυτου, ὡσπερ ἀπο των ιδιων ὁ Θεος.

[We must give an account]

11 Σπουδασωμεν ουν εισελθειν εις ἐκεινην την καταπαυσιν, ἵνα μη εν τω αυτω τις ὑποδειγματι πεση της ἀπειθειας. 12 Ζων γαρ ὁ λογος του Θεου και ενεργης, και τομωτερος

¹ με f³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP || --- P^{13,46} aA,B,C [3%] NU

² ἐδοκιμασαν με f³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP || εν δοκιμασια P^{13,46} aA,B,C [3%] NU

³ τεσσαρακοντα f³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP || τεσσαρακοντα (P¹³)P⁴⁶ aA,B,C [3%] NU

⁴ προσωχθισα rell || προσωχθησα [15%]

⁵ ἐκεινη f³⁵ C [97%] RP,HF,OC,TR,CP || ταυτη P^{13,46} aA,B [3%] NU

⁶ ειπον rell || ειπα CP

⁷ ἐξ ὑμων τις f³⁵ B [90%] RP,HF,OC,CP || ~ 312 P¹³ aA,C [10%] TR,NU

⁸ γεγοιαμεν του χριστου f³⁵ [95%] RP,HF,OC,TR,CP || ~ 231 (P¹³)P⁴⁶ aA,B,C [5%] NU

⁹ μωυσεος f³⁵ [40%] CP || μωυσεως aB,C [45%] RP,HF,OC,NU || μωσεως A [15%] TR

¹⁰ τεσσαρακοντα f³⁵ [98%] RP,HF,OC,TR,CP || τεσσαρακοντα P⁴⁶ aA,B,C [2%] NU

¹¹ ἐπεσεν rell || ἐπεσον [18%] || ἐπεσαν [2%]

¹² δια f³⁵ C [40%] || δι rell

¹³ δοκη rell || δοκει [25%]

¹⁴ κακεινοι f³⁵ P⁴⁶ aA,B,C [90%] RP,HF,OC,TR,NU || ἐκεινοι [10%] CP

¹⁵ συγκεκριαμενους f³⁵ [83%] RP,HF,OC,CP [συγκεκριαμενους 10%] || συγκεκριαμενος TR || συγκεκριασμενους (P⁴⁶ aA,B,C) [7%] NU || συγκεκριασμενους a

¹⁶ την f³⁵ aA,C [99%] RP,HF,OC,TR,CP[NU] || --- P^{13v,46} B [1%]

¹⁷ ειρηται f³⁵ [92%] RP,HF,OC,TR,CP || προειρηται P⁴⁶ aA,C [5%] NU || προειρηκεν B [3%]

¹⁸ αυτους f³⁵ P⁴⁶ aA,B,C [85%] RP,HF,OC,TR,NU || 1 ο [5%] || αυτος [10%] CP

ὑπὲρ πᾶσαν μαχαίραν διστομον, καὶ δίκνουμενος ἀχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε¹ καὶ πνεύματος, ἄρμων τε καὶ μυελων· καὶ, κριτικὸς ἐνθυμησῶν καὶ ἐννοιῶν καρδίας. 13 Καὶ οὐκ ἐστὶν κτισὶς ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνα καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

[We have a Great High Priest]

4.14 Ἐχόντες οὖν Ἀρχιερεᾶ Μεγάλου διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. 15 Οὐ γὰρ ἐχομεν ἀρχιερεᾶ μὴ δυναμένον συμπάθησαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον² δὲ κατὰ πάντα, καθ' ὁμοιοτητα, χωρὶς ἁμαρτίας. 16 Προσερχώμεθα³ οὖν μετὰ παρηρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λαβώμεν ἐλεῶν⁴ καὶ χάριν εὐρώμεν, εἰς εὐκαιρὸν βοήθειαν.

[Qualifications for high priesthood]

5.1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρα τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, 2 μετριοπαθεῖν δυναμένος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανώμενοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικεῖται ἀσθενείαν. 3 Καὶ διὰ ταύτην⁵ ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ⁶ προσφέρειν ὑπὲρ⁷ ἁμαρτιῶν. 4 Καὶ, οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ⁸ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ⁹ καὶ¹⁰ Ἀαρῶν.

[Christ meets the qualifications]

5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδοξάσεν γεννηθῆναι ἀρχιερεᾶ, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν, “Υἱὸς μου εἶ σύ· ἐγὼ σημερὸν γεγεννηκα σε”. 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, “Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδεκ”. 7 ὅς, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δέησας τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυναμένον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρυῶν, προσενεγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καιπερ ὢν Υἱὸς, ἐμαθεν ἀφ' ὧν ἐπάθεν τὴν ὑπακοήν. 9 Καὶ τελειωθείς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πασίν¹¹ αἰτιὸς σωτηρίας αἰωνίου, 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδεκ· 11 περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνεύτος λέγειν, ἐπεὶ νῶθροὶ γεγوناτε ταῖς ἀκοαῖς.

[“Let’s move on toward perfection”]

12 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδασκαλοὶ διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ, καὶ γεγوناτε χρεῖαν ἔχοντες γαλακτοῦ, καὶ¹² οὐ στερεᾶς τροφῆς! 13 Πᾶς γὰρ ὁ μετεχὼν γαλακτοῦ ἀπειρὸς λόγου δικαιοσύνης, νηπιὸς γὰρ ἐστίν. 14 Τελειῶν δὲ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντων πρὸς διακρίσιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6.1 Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερωμεθα,¹³ μὴ πάλιν θεμελίον καταβαλλόμενοι μετανόιας ἀπὸ νεκρῶν ἐργῶν καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, 2 βαπτισμῶν διδασχῆς, ἐπιθεσεως τε χειρῶν, ἀναστασεως τε νεκρῶν, καὶ κριματος αἰωνίου. 3 Καὶ τοῦτο ποιήσομεν¹⁴ ἐάνπερ ἐπιτρέπη¹⁵ ὁ Θεός.

[No one kills Jesus twice]

¹ τε f³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶aA, B, C [10%] NU

² πεπειραμένον f³⁵ C [98%] RP, HF, OC, TR, CP || πεπειρασμένον P^{46v}aA, B [2%] NU

³ προσερχώμεθα rell || προσερχόμεθα [25%]

⁴ ἐλεῶν f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ἐλεος P⁴⁶aA, B, C [4%] NU

⁵ διὰ ταύτην f³⁵ (90.7%) RP, HF, OC, TR, CP || διὰ αὐτήν P⁴⁶aA, B, C (6.2%) NU || 1 ταύτης (1.9%) || 1 ταῦτα (1.2%)

⁶ ἐαυτοῦ f³⁵ aA, C [98%] RP, HF, OC, TR, CP || αὐτοῦ P⁴⁶B [2%] NU

⁷ ὑπὲρ f³⁵ (93.1%) RP, HF, OC, TR, CP || περὶ P⁴⁶aA, B, C (6.4%) NU || --- (0.5%)

⁸ ἀλλὰ f³⁵ P⁴⁶aA, B, C [70%] RP, OC, CP, NU || ἀλλ' ο [30%] HF, TR

⁹ καθάπερ f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || καθὼςπερ P⁴⁶aA, B [3%] NU || καθὼς C

¹⁰ καὶ f³⁵ P⁴⁶aA, B, C [95%] RP, HF, OC, CP, NU || 1 ο [5%] TR

¹¹ τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πασίν f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 4123 P⁴⁶aA, B, C [5%] NU

¹² καὶ f³⁵ A, B [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶aC [2%]

¹³ φερωμεθα rell || φερομεθα [15%]

¹⁴ ποιήσομεν f³⁵ P⁴⁶aB, l' [40%] OC, TR, CP, NU || ποιήσωμεν A, C [59%] RP, HF || ποιήσαντες [1%]

¹⁵ ἐπιτρέπη rell || ἐπιτρέπει [15%]

4 Αδυνατον γαρ τους άπαξ φωτισθεντας, γευσαμενους τε της δωρεας της επουρανιου και μετοχους γενηθεντας Πνευματος Ἁγιου, 5 και καλον γευσαμενους Θεου ρήμα δυναμεις τε μελλοντος αιωνος, 6 και παραπεσοντας, παλιν ανακαινιζειν εις μετανοιαν—ανασταυρουντας έαυτους τον Υἱον του Θεου και παραδειγματιζοντας.

7 Γη γαρ ή πιουσα τον επ' αυτης πολλακις ερχομενον¹ ύετον και τικτουσα βοτανην ευθετον εκεινοις δι' ούς και γεωργειται μεταλαμβανει ευλογιας απο του Θεου· 8 εκφερουσα δε ακαυθας και τριβολους, αδοκιμος, και καταρας εγγυς, ής το τελος εις καυσιν.

[A word of encouragement]

9 Πεπεισμεθα δε περι ύμων, αγαπητοι, τα κρεισσονα²—και εχομενα σωτηριας—ει και ούτως λαλουμεν. 10 Ου γαρ αδικος ό Θεος επιλαθεσθαι του εργου ύμων, και του κοπου³ της αγαπης ής ενεδειξασθε εις το ονομα αυτου, διακουησαντες τοις άγιοις και διακονουντες. 11 Επιθυμουμεν δε έκαστον ύμων την αυτην ενδεικνυσθαι σπουδην, προς την πληροφοριαν της ελπιδος, αχρι τελους· 12 ίνα μη νωθροι γενησθε, μιμηται δε των δια πιστεως και μακροθυμιας κληρονομουντων τας επαγγελιας.

[Our secure anchor]

13 Τω γαρ Ἄβρααμ επαγγειλαμενος ό Θεος, επει κατ' ουδενος ειχεν μειζονος ομοσαι, ωμοσεν καθ' έαυτου, 14 λεγων, “Ἡ μην⁴ ευλογων ευλογησω σε και πληθυνων πληθυνώ σε.” 15 Και ούτως, μακροθυμησας, επετυχεν της επαγγελιας.

16 Ανθρωποι μεν⁵ γαρ κατα του μειζονος ομνυουσιν, και πασης αυτοις αντιλογιας περας εις βεβαιωσιν ό όρκος, 17 εν ώ περισσοτερον βουλομενος ό Θεος επιδειξει τοις κληρονομοις της επαγγελιας το αμεταθετον της βουλης αυτου, εμεσιτευσεν όρκω, 18 ίνα δια δυο πραγματων αμεταθετων, εν οίς αδυνατον ψευσασθαι⁶ Θεον, ισχυραν παρακλησιν εχωμεν,⁷ οί καταφυγοντες κρατησαι της προκειμενης ελπιδος· 19 ήν ώς αγκυραν εχομεν της ψυχης, ασφαλη τε και βεβαιαν, και εισερχομενην εις το εσωτερον του καταπετασματος, 20 όπου Προδρομος ύπερ ήμων εισηλθεν Ιησους, κατα την ταξιν Μελχισεδεκ Αρχιερευς γενομενος εις τον αιωνα.

[Melchizedek, priest and king]

7.1 Ούτος γαρ ό Μελχισεδεκ—βασιλευς Σαλημ, ίερευς του Θεου του⁸ ύψιστου, ό⁹ συναντησας Ἄβρααμ ύποστρεφοντι απο της κοπης των βασιλεων και ευλογησας αυτον, 2 ώ και δεκατην απο παντων εμερισεν Ἄβρααμ (πρωτον μεν έρμηνευομενος βασιλευς δικαιοσυνης, επειτα δε και βασιλευς Σαλημ, ό εστιν βασιλευς ειρηνης), 3 απατωρ, αμητωρ, αγενεαλογητος· μητε αρχην ήμερων μητε ζωης τελος εχων, αφωμοιωμενος δε τω Υἱω του Θεου—μεινει ίερευς εις το διηνεκες.¹⁰

[Melchizedek greater than Abraham]

4 Θεωρειτε δε πηλικος ούτος, ώ και¹¹ δεκατην Ἄβρααμ εδωκεν εκ των ακροθινιων ό πατριαρχης: 5 Και, οί μεν εκ των υἱων Λευι την ίερατειαν λαμβανοντες εντολην εχουσιν αποδεκατουν τον λαον, κατα τον νομον—τουτ' εστιν, τους αδελφους αυτων—καιπερ εξεληλυ-

¹ πολλακις ερχομενον f³⁵ A,C [92%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶ aB [5%] NU || 2 [1%] || one other variant [2%]

² κρεισσονα f³⁵ P⁴⁶ aA, B, C [85%] RP, HF, CP, NU || κρειττονα [15%] OC, TR

³ του κοπου f³⁵ (87.8%) RP, HF, OC, TR, CP || 12 και (1%) || 1 σκοπου (1.9%) || --- P⁴⁶ aA, B, C (9.3%) NU

⁴ η μην f³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP || ει 2 P⁴⁶ aA, B [8%] NU || ει μη C || two other readings [2%] (If η is the older form, how could the change, ει → η, come about in the middle ages?)

⁵ μεν f³⁵ C [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aA, B [3%] NU

⁶ ψευσασθαι f³⁵ B [95%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 τον P⁴⁶ aA, C [5%] [NU]

⁷ εχωμεν f³⁵ P⁴⁶ aA, B, C [70%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || εχομεν [30%]

⁸ του rell || --- CP

⁹ ο f³⁵ P⁴⁶ C [92%] RP, HF, OC, TR, NU || ος aA, B, I [8%] || ω CP

¹⁰ διηνεκες rell || 1 εν ω οτι και του αβρααμ προετιμηθη CP

¹¹ και f³⁵ aA, C [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶ B [2%]

θοτας¹ εκ της οσφους Ἀβρααμ· 6 ὁ δε μη γενεαλογουμενος εξ αυτων δεδεκατωκει τον² Ἀβρααμ και τον εχοντα τας επαγγελιας ευλογηκεν. 7 Χωρις δε πασης αντιλογιας το ελαττον ὑπο του κρειττονος ευλογειται. 8 Και, ὡδε μεν δεκατας αποθνησκοντες ανθρωποι λαμβανουσιν, εκει δε μαρτυρουμενος ὅτι ζη 9—και ὡς επος ειπειν, δια³ Ἀβρααμ και Λευι, ὁ δεκατας λαμβανων, δεδεκατωται, 10 ετι γαρ εν τη οσφui του πατρος ἦν ὅτε συνητησεν αυτω ὁ⁴ Μελχισεδεκ.

[Melchizedek greater than Aaron]

11 Ει μεν ουν τελειωσις δια της Λευιτικης ιερωσυνης ἦν (ὁ λαος γαρ επ' αυτη⁵ νενομοθετητο),⁶ τίς ετι χρεια κατα την ταξιν Μελχισεδεκ ἕτερον ανιστασθαι ιερα, και ου κατα την ταξιν Ααρων λεγεσθαι? 12 (Μετατιθεμενης γαρ της ιερωσυνης, εξ αναγκης και νομου μεταθεσις γινεται.) 13 Εφ' ὃν γαρ λεγεται ταυτα, φυλης ἕτερας μετεσχηκεν, αφ' ἧς ουδεις προσεσχηκεν τω θυσιαστηριω. 14 Προδηλον γαρ ὅτι εξ Ιουδα ανατεταλκεν ὁ Κυριος ἡμων, εις ἣν φυλην ουδεν περι ιερωσυνης⁷ Μωυσης^{8,9} ελαλησεν. 15 Και περισσοτερον ετι καταδηλον εστιν ει κατα την ὁμοιοτητα Μελχισεδεκ ανισταται ιερευς ἕτερος, 16 ὃς ου κατα νομον εντολης σαρκινης¹⁰ γεγονεν, αλλα κατα δυναμιν ζωης ακαταλυτου. 17 Μαρτυρει¹¹ γαρ ὅτι “Συ¹² ιερευς εις τον αιωνα κατα την ταξιν Μελχισεδεκ.”

18 Αθετησις μεν γαρ γινεται προαγουσης εντολης δια το αυτης ασθενες και ανωφελες 19 (ουδεν γαρ ετελειωσεν ὁ νομος), επεισαγωγη δε κρειττονος ελπιδος, δι' ἧς εγγιζομεν τω Θεω.

[Our eternal High Priest represents us eternally]

20 Και, καθ' ὅσον ου χωρις ὀρκωμοσιας 21—οἱ μεν γαρ χωρις ὀρκωμοσιας εισιν ιερεις γεγονοτες, ὁ δε μετα ὀρκωμοσιας δια του λεγοντος προς αυτον: “Ὁμοσεν Κυριος και ου μεταμεληθησεται· συ ιερευς εις τον αιωνα κατα την ταξιν Μελχισεδεκ”¹³—22 κατα τοσουτον¹⁴ κρειττονος¹⁵ διαθηκης γεγονεν εγγυος Ιησους. 23 Και, οἱ μεν πλειονες εισιν γεγονοτες ιερεις δια το θανατω κωλυεσθαι παραμενειν· 24 ὁ δε, δια το μεινεν αυτον εις τον αιωνα, απαραβατον εχει την ιερωσυνην. 25 Ὅθεν και σωζειν εις το παντελες δυναται τους προσερχομενους δι' αυτου τω Θεω, παντοτε ζων εις το εντυγχαινειν ὑπερ¹⁶ αυτων.

26 Τοιουτος γαρ ἡμιν¹⁷ επρεπεν αρχιερευς—ὄσιος, ακακος, αμιαντος, κεχωρισμενος απο των ἁμαρτωλων, και ὑψηλοτερος των ουρανων γενομενος—27 ὃς ουκ εχει καθ' ἡμεραν¹⁸ αναγκην, ὡσπερ οἱ αρχιερεις, προτερον ὑπερ των ιδιων ἁμαρτιων θυσιας αναφερειν, επειτα

¹ εξεληλυθοτας *rell* || εξεληλυθοτες CP

² τον *f*³⁵ A [96%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aB, C [4%] NU

³ δια *f*³⁵ A, C [92%] RP, HF, OC, TR, CP || δι P⁴⁶ aB [8%] NU

⁴ ο *f*³⁵ A [92%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aB, C [8%] NU

⁵ αυτη *f*³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP || αυτης P⁴⁶ aA, B, C [5%] NU || αυτην [5%]

⁶ νενομοθετητο *f*³⁵ [94%] RP, HF, OC, TR, CP || νενομοθετηται P⁴⁶ aA, B, C [6%] NU

⁷ ιερωσυνης *f*³⁵ (90.4%) RP, HF, OC, TR, CP || ιεροσυνης (6.4%) || ιερεων P⁴⁶ aA, B, C (3.1%) NU (Wherever ιερωσυνης occurs, the alternate spelling also occurs, its attestation not exceeding 10%.)

⁸ μωυσης *f*³⁵ P⁴⁶ aA, B, C (75.3%) RP, HF, OC, CP, NU || μωυσης (24.7%) TR

⁹ ουδεν περι ιερωσυνης μωυσης *f*³⁵ (95.1%) RP, HF, OC, TR, CP || ~ 2314 A, B, C (1.7%) NU || ~ 2341 P⁴⁶ a (1.9%) || ~ 1423 (1.2%)

¹⁰ σαρκινης *f*³⁵ P⁴⁶ aA, B, C [50%] NU || σαρκικης [50%] RP, HF, OC, TR, CP

¹¹ μαρτυρει *f*³⁵ C [97%] RP, HF, OC, TR, CP || μαρτυρεται P⁴⁶ aA, B [3%] NU

¹² συ *f*³⁵ aA, B, C [70%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || 1 ει P⁴⁶ [29%] || --- [1%]

¹³ κατα την ταξιν μελχισεδεκ *f*³⁵ A (97.9%) RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ B, C (1.9%) NU || a omits whole quote

¹⁴ τοσουτον *f*³⁵ [94%] RP, HF, OC, TR, CP || τοσουτο P⁴⁶ aA, B, C [5%] NU || τοσουτω [1%]

¹⁵ κρειττονος *f*³⁵ P⁴⁶ A [96%] RP, HF, OC, TR, CP || και 1 aB, C [3%] [NU] || --- [1%]

¹⁶ εντυγχαινειν υπερ *rell* || ~ 21 CP

¹⁷ ημιν *f*³⁵ aC [98%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 και P⁴⁶ A, B [2%] NU

¹⁸ καθ' ἡμεραν *rell* || καθημέραν *f*³⁵ [30%] (I include this for the record, and so as not to lose sight of it, but since there is evidently no difference in meaning I stay with the conventional pointing. Because of the *theta* there is no ambiguity.)

των του λαου· τουτο γαρ εποιησεν εφαπαξ ἑαυτον ανενεγκας. 28 Ὁ νομος γαρ ανθρωπους καθιστησιν αρχιερεις εχοντας ασθειαιαν, ὁ λογος δε της ὀρκωμοσιας, της μετα τον νομον, Υἱον εις τον αιωνα τετελειωμενον.

[Priest and Mediator of a better covenant]

8.1 Κεφαλαιον δε επι τοις λεγομενοις: Τοιουτον εχομεν Αρχιερα, ὃς εκαθισεν εν δεξια του θρονου της Μεγαλωσυνης εν τοις ουρανοις, 2 των ἁγιων Λειτουργος, και της σκηνης της αληθινης, ἣν επηξεν ὁ Κυριος, και¹ ουκ ανθρωπος. 3 Πας γαρ αρχιερευς εις το προσφερειν δωρα τε και θυσιας καθισταται (ὄθεν αναγκαιον εχειν τι και τουτον ὃ προσενεγκοι)² 4—ει μεν γαρ³ ἦν επι γης, ουδ' αν ἦν ἱερευς, οντων των ἱερεων⁴ των προσφεροντων κατα τον⁵ νομον τα δωρα· 5 οἴτινες ὑποδειγματι και σκια λατρευουσιν των επουρανιων (καθως κερηματισται Μωυσης μελλων επιτελειν την σκηνην: “Ορα γαρ”, φησιν, “ποιησεις⁶ παντα κατα τον τυπον του δειχθεντα σοι εν τω ορει”)—6 νυνη⁷ δε διαφορωτερας τετευχεν⁸ λειτουργιας, ὡς και⁹ κρειττονος εστιν διαθηκης Μεσιτης, ἣτις επι κρειττοσιν επαγγελιας νενομοθηται.

[A new covenant]

7 Ει γαρ ἡ πρωτη εκεινη ἦν αμεμπτος, ουκ αν δευτερας εζητειτο τοπος· 8 μεμφομενος γαρ αυτοις¹⁰ λεγει:

“Ιδου, ἡμεραι ερχονται”, λεγει Κυριος, “και συντελεσω επι τον οικον Ισραηλ και επι τον οικον Ιουδα διαθηκην καινην—9 ου κατα την διαθηκην ἣν εποιησα τοις πατρασιν αυτων εν ἡμερα επιλαβομενου μου της χειρος αυτων εξαγαγειν αυτους εκ γης Αιγυπτου, ὅτι αυτοι ουκ ενεμειναν εν τη διαθηκη μου, καγω ημελησα αυτων,” λεγει Κυριος.

10 “Οτι αὐτή ἡ διαθηκη ἦν διαθησομαι τω οικω Ισραηλ μετα τας ἡμερας εκεινας”, λεγει Κυριος, “διδους νομους μου εις την διανοιαν αυτων και επι καρδιας αυτων επιγραψω αυτους· και εσομαι αυτοις εις Θεον και αυτοι εσονται μοι εις λαον. 11 Και ου μη διδαξωσιν ἕκαστος τον πλησιον¹¹ αυτου και ἕκαστος τον αδελφον αυτου, λεγων, ‘Γνωθι τον Κυριον!’ ὅτι παντες ειδησουσιν με, απο μικρου αυτων¹² ἕως μεγαλου αυτων. 12 Ὅτι ἰλεως¹³ εσομαι ταις αδικιας αυτων, και των ἁμαρτιων αυτων και των ανομιων αυτων¹⁴ ου μη μνησθω ετι.”

13 Εν τω λεγειν ‘καινην’ πεπαλαιωκεν την πρωτην· το δε παλαιουμενον και γηρασκον εγγυς αφανισμου.

[The earthly sanctuary]

9.1 Ειχε μεν ουν και¹⁵ ἡ πρωτη¹⁶ δικαιοματα λατρειας το τε ἅγιον κοσμικον. 2 Σκηνη γαρ κατεσκευασθη: ἡ πρωτη, εν ἣ ἡ τε λυχνια και ἡ τραπεζα και ἡ προθεσις των αρτων, ἣτις λεγεται Ἅγια· 3 μετα δε το δευτερον καταπετασμα σκηνη ἡ λεγομενη Ἅγια Ἅγιων, 4 χρυσουν εχουσα θυμιατηριον και την κιβωτον της διαθηκης περικεκαλυμμενην παντοθεν

¹ και f³⁵ A [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aB [3%] NU

² προσενεγκοι f³⁵ [20%] || προσενεγκη *rell* (Optative or Subjunctive?)

³ γαρ f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ουν P⁴⁶ aA, B [4%] NU

⁴ των ἱερεων f³⁵ (93.8%) RP, HF, OC, TR, CP || 2 (1.7%) || --- P⁴⁶ aA, B (4.5%) NU

⁵ τον f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aA, B [5%] NU

⁶ ποιησεις f³⁵ aA, B [95%] RP, HF, OC, CP, NU || ποιησης [5%] TR || --- P⁴⁶

⁷ νυνη f³⁵ aA [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || νυν P⁴⁶ B [2%]

⁸ τετευχεν f³⁵ B [40%] OC, TR || τετυχεν P⁴⁶ aA [50%] RP, HF, NU || τετυχηκεν [10%] CP (These are alternate forms of the perfect [apparently], so the meaning remains the same; τετυχεν appears to be a simplification of the older form.)

⁹ και *rell* || --- [10%] CP

¹⁰ αυτοις f³⁵ P⁴⁶ B [90%] RP, HF, OC, TR, CP || αυτοους aA, I [10%] NU

¹¹ πλησιον f³⁵ [35%] TR || πολιτην P⁴⁶ aA, B [65%] RP, HF, OC, CP, NU

¹² αυτων f³⁵ [85%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aA, B [15%] NU

¹³ ἰλεως *rell* || ἰλεος [15%]

¹⁴ και των ανομιων αυτων f³⁵ A (94.4%) RP, HF, OC, TR, CP || 123 (1.8%) || --- P⁴⁶ aB (3.5%) NU || 12 αδικιων 4 (0.4%)

¹⁵ και f³⁵ aA [97%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶ vB [3%]

¹⁶ πρωτη f³⁵ P⁴⁶ aA, B [70%] RP, HF, CP, NU || 1 σκηνη [30%] OC, TR

χρυσίω, ἐν ἧ σταμνος χρύση ἐχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ααρων ἡ βλαστησασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· 5 ὑπερανῶ δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ¹ δόξης κατασκιαζόντα τὸ ἱερατεῖον (περὶ ᾧ οὐκ ἐστὶν νυν λέγειν κατὰ μέρος).

[The service of that sanctuary]

6 Τούτων δὲ οὕτως κατασκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν δια παντός εἰσιᾶσιν οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, 7 εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· 8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μὴ πῶς πεφανερῶσθαι² τὴν τῶν Ἁγίων ὁδὸν ἐπὶ τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχουσῆς στασίν· 9 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ³ ἐνεσθηκότα, καθ' ὃν⁴ δῶρα τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυναμῆναι κατὰ συνειδήσιν τελειῶσαι τὸν λατρευόντα—10 μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πομασίν καὶ διαφοροῖς βαπτισμοῖς καὶ⁵ δικαιομασίν⁶ σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

[Christ serves in the heavenly sanctuary]

11 Χριστὸς δὲ παραγενομένος Ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἁγαθῶν δια τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἐστίν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 οὐδὲ δι' αἵματος τραγῶν καὶ μόσχων, δια δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσηλθὲν ἐφαπαξ εἰς τὰ Ἁγία, αἰώνιαν λύτρωσιν εὐρομένος.⁸ 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τραγῶν,⁹ καὶ σπόδος δαμαλεῶς ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, 14 πῶς μάλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς δια Πνεύματος Ἁγίου¹⁰ ἑαυτόν προσηνεγκεν ἀμώμον τῷ Θεῷ, καθαρῆναι τὴν συνειδήσιν ὑμῶν¹¹ ἀπὸ νεκρῶν ἐργῶν εἰς τὸ λατρεῖν Θεῷ ζῶντι; 15 Καὶ δια τοῦτο διαθήκης καινῆς Μεσίτης ἐστίν, ὅπως—θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων—τὴν ἐπαγγελίαν λαβῶσιν οἱ κληθέντες τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

[The earthly sanctuary inaugurated with blood]

16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φερεσθαι τοῦ διαθεμένου.¹² 17 Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθεμένος. 18 Ὅθεν οὐδὲ¹³ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται· 19 λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ¹⁴ νόμον ὑπὸ Μωϋσεὸς¹⁵ παντὶ τῷ¹⁶ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τραγῶν,¹⁷ μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὕσσωπου, αὐτὸ τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρραντίσειν,¹⁸ 20 λέγων, “Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.” 21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκευὴ τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρραντίσειν. 22 Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεταί τις ἀφεσις.

[The heavenly sanctuary inaugurated with Christ's blood]

¹ χερουβὶμ **ƒ**³⁵ (A) [98%] RP, HF, OC, TR, CP || χερουβὶν P⁴⁶a(B) [2%] NU

² πεφανερῶσθαι *rell* || πεφανῶσθαι CP

³ τὸν *rell* || τοῦτον CP

⁴ οὐ **ƒ**³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ἠν aA, B [5%] NU

⁵ καὶ **ƒ**³⁵ B (95.4%) RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶aA (4.6%) NU

⁶ δικαιομασίν **ƒ**³⁵ (94.2%) RP, HF, OC, TR, CP || δικαιομάτα P⁴⁶aA, B (5.5%) NU || two other readings (0.4%)

⁷ μελλόντων **ƒ**³⁵ aA (97.5%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 τῶν (1.4%) || γενομένων (P⁴⁶)B (1.1%) NU

⁸ εὐρομένος **ƒ**³⁵ [20%] || εὐραμένος *rell* (2nd aorist or 1st aorist? There is apparently no difference in meaning.)

⁹ ταύρων καὶ τραγῶν **ƒ**³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 321 P⁴⁶aA, B [3%] NU

¹⁰ ἁγίου **ƒ**³⁵ [29%] || 1 αἰωνίου [1%] || αἰωνίου *rell* (The majority reading is certainly inviting.)

¹¹ ὑμῶν **ƒ**³⁵ a [85%] RP, HF, OC, TR || ἠμῶν A [15%] CP, NU (Codex B is no longer available from here to the end.)

¹² διαθεμένου **ƒ**³⁵ aA, B [88%] RP, HF, OC, TR, NU || διατιθεμένου [12%] CP

¹³ οὐδὲ **ƒ**³⁵ A, C [55%] NU || οὐδ [45%] RP, HF, OC, TR, CP || οὐθ P⁴⁶

¹⁴ κατὰ **ƒ**³⁵ a [85%] RP, HF, TR, CP || 1 τὸν P⁴⁶A, C [15%] OC, NU

¹⁵ μωϋσεὸς **ƒ**³⁵ [35%] CP || μωϋσεὺς aC [45%] RP, HF, OC, NU || μωσεὺς A [20%] TR

¹⁶ τῷ *rell* || --- CP

¹⁷ καὶ τραγῶν **ƒ**³⁵ (78%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 τῶν 3 aA, C (5.1%) [NU] || --- P⁴⁶ (16.2%) || two other readings (0.7%)

¹⁸ ἐρραντίσειν **ƒ**³⁵ [85%] RP, HF, OC, TR, CP, N-A || ἐραντίσειν P⁴⁶aA, C [15%] UBS (Also in verse 21.)

23 Αναγκη ουν τα μεν υποδειγματα των εν τοις ουρανοις τουτοις καθαριζεσθαι, αυτα δε τα επουρανια κρειττοσιν θυσιας παρα ταυτας.¹ 24 Ου γαρ εις χειροποιητα ἄγια εισηλθεν² ὁ³ Χριστος, αντιτυπα των αληθινων, αλλ' εις αυτον τον ουρανον, νυν εμφανισ- θηναι τω προσωπω του Θεου ὑπερ ἡμων· 25 ουδ' ἵνα πολλακις προσφερη ἑαυτον, ὡσπερ ὁ αρχιερευς εισερχεται εις τα Ἅγια κατ' ενιαυτον εν αἵματι αλλοτριω 26—επει εδει αυτον πολλακις παθειν απο καταβολης κοσμου· νυν⁴ δε, ἀπαξ επι συντελεια των αιωνων, εις αθετησιν⁵ ἁμαρτιας δια της θυσιας αυτου πεφανερωται. 27 Και, καθ' ὅσον αποκειται τοις ανθρωποις ἀπαξ αποθανειν, μετα δε τουτο κρισις, 28 οὕτως και⁶ ὁ Χριστος, ἀπαξ προσενεχθεις εις το πολλων ανενεγκειν ἁμαρτιας—εκ δευτερου χωρις ἁμαρτιας οφθησεται τοις αυτον απεκδεχομενοις εις σωτηριαν.

[*Animal blood is insufficient*]

10.1 Σκιαν γαρ εχων ὁ νομος των μελλοντων αγαθων, ουκ αυτην την εικονα των πραγματων, κατ' ενιαυτον ταις αυταις θυσιας ἄς προσφερουσιν εις το διηνεκες ουδεποτε δυναται⁷ τους προσερχομενους τελειωσαι. 2 Επει ουκ⁸ αν επαυσαντο προσφερομεναι, δια το μηδεμιαν εχειν ετι συνειδησιν ἁμαρτιων τους λατρευοντας, ἀπαξ κεκαθαρμενους?⁹ 3 Αλλ' εν αυταις αναμνησις ἁμαρτιων κατ' ενιαυτον, 4 αδυνατον γαρ αἷμα ταυρων και τραγων αφαιρειν ἁμαρτιας.

[*"I have come to do your will, O God"*]

5 Διο εισερχομενος εις τον κοσμον λεγει: “Θυσιαν και προσφοραν ουκ ηθελησας, σωμα δε κατηρητισω μοι· 6 ὀλοκαυτωματα και περι ἁμαρτιας ουκ ευδοκησας.¹⁰ 7 Τοτε ειπον, Ἴδου ἡκω—εν κεφαλιδι βιβλιου γεγραπται περι εμου—του ποιησαι, ὁ Θεος, το θελημα σου.” 8 Ανωτερον λεγων ὅτι “Θυσιαν και προσφοραν¹¹ και ὀλοκαυτωματα και περι ἁμαρτιας ουκ ηθελησας, ουδε ευδοκησας” (αἵτινες κατα τον¹² νομον προσφερονται), 9 τοτε ειρηκεν, Ἴδου ἡκω του ποιησαι, ὁ Θεος, το θελημα σου.”¹³ Αναιρει το πρωτον ἵνα το δευτερον στηση. 10 ὦ θεληματι ἡγιασμενοι εσμεν οἱ¹⁴ δια της προσφορας του σωματος¹⁵ Ἰησου Χριστου εφαπαξ.

[*Christ perfects forever*]

11 Και πας μεν ἱερευς¹⁶ ἔστηκεν καθ' ἡμεραν λειτουργων και τας αυτας πολλακις προσφερων θυσιας, αἵτινες ουδεποτε δυνανται περιελειν ἁμαρτιας· 12 αυτος¹⁷ δε, μιαν ὑπερ ἁμαρτιων προσενεγκας θυσιαν εις το διηνεκες, εκαθισεν εν δεξια του Θεου· 13 το λοιπον εκδεχομενος ἕως τεθωσιν οἱ εχθροι αυτου ὑποποδιον των ποδων αυτου, 14 μια γαρ προσφορα τετελειωκεν εις το διηνεκες τους ἄγιαζομενους.

¹ ταυτας *rell* || ταυταις CP

² αγια εισηλθεν **f**³⁵ C [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶ aA [5%] NU

³ ο **f**³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aA, C [5%] NU

⁴ νυν **f**³⁵ [92%] RP, HF, OC, TR, CP || νυνι aA, C [8%] NU

⁵ αθετησιν **f**³⁵ P⁴⁶ C [98%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 της aA, I [2%] [NU]

⁶ και **f**³⁵ P⁴⁶ aA, C [95%] RP, HF, OC, CP, NU || --- [5%] TR

⁷ δυναται **f**³⁵ P⁴⁶ [40%] OC, TR, CP, NU || δυνανται aA, C [59%] RP, HF || --- [1%] (The subject of the verb is 'the law' [sg], not 'the sacrifices' [pl]; P⁴⁶ preserves the correct reading.)

⁸ ουκ *rell* || --- [5%] CP

⁹ κεκαθαρμενους **f**³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || κεκαθαρισμενους P⁴⁶ a [4%] NU || κεκαθερισμενους A, C [1%]

¹⁰ ευδοκησας *rell* || ηυδοκησας C [15%] (This statement obtains in verse 8 below as well.)

¹¹ θυσιαν και προσφοραν **f**³⁵ I [96%] RP, HF, OC, TR, CP || θυσιας 2 προσφορας aA, C [4%] NU

¹² τον **f**³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aA, C [10%] NU

¹³ ο θεος του θελημα σου **f**³⁵ (71.6%) RP, HF, OC, TR || 12 μου 345 (2.6%) || ~ 34512 (5.4%) || ~ 34512 μου (4.5%) CP || 345 P⁴⁶ aA, C (15.1%) NU || three other variants (0.9%)

¹⁴ οἱ **f**³⁵ [90%] RP, HF, TR, CP || --- P⁴⁶ aA, C [9%] OC, NU || ημεις [1%]

¹⁵ σωματος **f**³⁵ P⁴⁶ aA, C [95%] RP, HF, CP, NU || 1 του [5%] OC, TR

¹⁶ ἱερευς **f**³⁵ P^{46, 79v} a [80%] RP, HF, OC, TR, NU || αρχιερευς A, C [20%] CP

¹⁷ αυτος **f**³⁵ [92%] RP, HF, OC, TR, CP || ουτος P^{13, 46, 79v} aA, C [8%] NU

15 Μαρτυρει δε ἡμιν και το Πνευμα το Ἅγιον, μετα γαρ το προειρηκεναι:¹ 16
 “Ἄυτη ἡ διαθηκη ἦν διαθησομαι προς αυτους μετα τας ἡμερας εκεινας’, λεγει Κυριος, ἴδιδους
 νομους μου επι καρδιας αυτων και επι των διανοιων² αυτων επιγραψω αυτους,³ 17 και
 των ἁμαρτιων αυτων και των ανομιων αυτων ου μη μνησθω⁴ ετι.’” 18 Ὅπου δε αφεις
 τουτων,⁵ ουκετι προσφορα περι ἁμαρτιας.

[Hold fast the confession of hope]

19 Εχοντες ουν, αδελφοι, παρρησιαν εις την εισοδον των Ἅγιων εν τω αἱματι⁶
 Ἰησου, 20 ἦν ενεκαινισεν ἡμιν ὁδον προσφατον και ζωσαν, δια του καταπετασματος, τουτ’
 εστιν, της σαρκος αυτου, 21 και ἱερα μεγαν επι τον οικον του Θεου, 22 προσερχωμεθα⁷ μετα
 αληθινης καρδιας εν πληροφορια πιστεως, ερραντισμενοι⁸ τας καρδιας απο συνειδησεως
 ποιηρας και λελουμενοι⁹ το σωμα¹⁰ ὕδατι καθαρω. 23 Κατεχωμεν¹¹ την ὁμολογίαν της ελπιδος
 ακλινη, πιστος γαρ ὁ επαγγειλαμενος. 24 Και κατανωμεν αλληλους εις παροξυσμον αγαπης
 και καλων εργαων, 25 μη εγκαταλειποντες την επισυναγωγην ἑαυτων (καθως εθος τισιν), αλλα
 παρακαλουντες, και τοσουτω μαλλον ὅσω βλεπετε εγγιζουσιν την ἡμεραν.

[A severe warning]

26 Ἐκουσιως γαρ ἁμαρτανοντων ἡμων μετα το λαβειν την επιγνωσιν της αληθειας,
 ουκετι περι ἁμαρτιων απολειπεται θυσια, 27 φοβερα δε τις εκδοχη κρισεως και πυρος ζηλος
 εσθιειν μελλοντος τους ὑπεναντιους. 28 Αθετησας τις νομον Μωυσεος¹² χωρις οικτιρμων επι
 δυσιν ἢ τρισιν¹³ μαρτυσιν αποθνησκει. 29 Ποσω, δοκειτε, χειρονος αξιωθησεται τιμωριας ὁ
 τον Υἱον του Θεου καταπατησας, και το αἷμα της διαθηκης κοινον ἠγησαμενος εν ὧ ἡγιασθη,
 και το Πνευμα της χαριτος ενυβρισας? 30 Οιδαμεν γαρ τον ειποντα, “Ἐμοι εκδικησις, εγω
 ανταποδωσω, λεγει Κυριος”.¹⁴ και παλιν, “Κυριος κρινει¹⁵ τον λαον αυτου.” 31 Φοβερων το
 εμπεισιν εις χειρας Θεου ζωντος!

[A word of encouragement]

32 Αναμιμνησκεσθε δε τας προτερον ἡμερας εν αἷς, φωτισθεντες, πολλην αθλησιν
 ὑπεμεινατε παθηματων: 33 τουτο μεν ονειδισμοις τε και θλιψεσιν θεατριζομενοι, τουτο δε
 κοινωνιοι των οὕτως αναστρεφομενων¹⁶ γενηθεντες. 34 Και γαρ τοις δεσμοις μου¹⁷
 συνεπαθησατε· και, την ἄρπαγην των ὑπαρχοντων ὡμων μετα χαρας προσεδεξασθε,
 γινωσκοντες εχειν ἑαυτοις¹⁸ κρειττονα ὑπαρξιν εν ουρανοις¹⁹ και μενουσαν.

35 Μη αποβαλητε ουν την παρρησιαν ὡμων, ἥτις εχει μισθαποδοσιαν μεγαλην.²⁰
 36 Ὑπομονης γαρ εχετε χρεια νᾶ, το θελημα του Θεου ποιησαντες, κομισθητε την

¹ προειρηκεναι f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ειρηκεναι P^{13,46} aA, C [5%] NU

² επι των διανοιων f³⁵ (91.6%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 την διανοιαν P^{13,46} aA, B, C, I (4.2%) NU || εις την διανοιαν (3.5%)
 || --- [homoioteleuton] (0.7%)

³ αυτους rel || 1 υστερον λεγει [15%] || 1 τοτε ειρηκεν [1%]

⁴ μνησθω f³⁵ P⁴⁶ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || μνησθησομαι P¹³ aA, C, I [3%] NU

⁵ τουτων f³⁵ P⁴⁶ A, C [95%] RP, HF, OC, TR, NU || αυτων [5%] CP || --- a

⁶ αιματι rel || 1 του OC

⁷ προσερχωμεθα f³⁵ P¹³ aA, C [60%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || προσερχομεθα (P⁴⁶) [40%]

⁸ ερραντισμενοι f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ρεραντισμενοι P⁴⁶ aA, C [3%] NU

⁹ λελουμενοι f³⁵ P⁴⁶ A, C [95%] HF, OC, TR, CP || λελουσμενοι a [5%] RP, NU

¹⁰ το σωμα rel || τω σωματι [15%]

¹¹ κατεχωμεν rel || κατεχομεν [20%]

¹² μωυσεος f³⁵ [30%] CP || μωυσεως aC [55%] RP, HF, OC, NU || μωσεως A [15%] TR

¹³ τρισιν rel || τρισι OC

¹⁴ λεγει κυριος f³⁵ A (96%) RP, HF, OC, TR, CP || --- P^{13v,46} a (4%) NU

¹⁵ κυριος κρινει f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 aA [4%] NU || 2 [1%]

¹⁶ αναστρεφομενων rel || αναστρεφωμενων CP

¹⁷ δεσμοις μου f³⁵ a (92.1%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 P⁴⁶ (1.6%) || δεσμοις A (6.3%) NU

¹⁸ εαυτοις f³⁵ [91%] CP, RP, HF || εν 1 [4%] OC, TR || εαυτους P^{13,46} aA [4%] NU || --- [1%]

¹⁹ εν ουρανοις f³⁵ (97%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 τοις 2 (0.9%) || --- P^{13,46} aA (1.7%) NU || two other variants (0.3%)

²⁰ μισθαποδοσιαν μεγαλην f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶ aA [5%] NU

επαγγελιαν. 37 “Ἐτι γὰρ μικρον ὅσον ὅσον,¹ ὁ ἐρχομενος ἤξει και ου χρονιει.² 38 Ὁ δε δικαιος³ ἐκ πιστεως ζησεται, και εαν ὑποστειληται, ουκ ευδοκει ἡ ψυχη μου εν αυτω.” 39 Ἡμεις δε ουκ εσμεν ὑποστολης εις απωλειαν, αλλα πιστεως εις περιποιησιν ψυχης.⁴

[About faith]

11.1 Ἐστιν δε πιστις ἐπιζομενων ὑποστασις, πραγματων ελεγχος ου βλεπομενων. 2 Ἐν ταυτη γαρ εμαρτυρηθησαν οἱ πρεσβυτεροι. 3 Πιστει νοουμεν κατηρτισθαι τους αιωνιας ῥηματι Θεου, εις το μη εκ φαινομενων τα βλεπομενα⁵ γεγονενα.

[Abel, Enoch, Noah]

4 Πιστει πλειονα θυσιαν Ἀβελ⁶ παρα Καιν προσηνεγκεν τω Θεω, δι’ ἧς εμαρτυρηθη ειναι δικαιος, μαρτυρουντος ἐπι τοις δωροις αυτου του Θεου· και δι’ αυτης, αποθανων, ετι λαλειται.⁷ 5 Πιστει Ἐνωχ⁸ μετετεθη του μη ιδειν θανατον, και ουχ εὑρισκετο⁹ διοτι μετεθηκεν¹⁰ αυτον ὁ Θεος· προ γαρ της μεταθεσεως αυτου¹¹ μεμαρτυρηται ευηρεστηκεναι¹² τω Θεω.

6 Χωρις δε πιστεως αδυνατον ευαρεστησαι, πιστευσαι γαρ δει τον προσερχομενον τω Θεω ὅτι εστιν και τοις εκζητουσιν αυτον μισθαποδοτης γινεται. 7 Πιστει, χρηματισθεις Νωε περι των μηδεπω βλεπομενων, ευλαβηθεις, κατεσκευασεν κιβωτον εις σωτηριαν του οικου αυτου, δι’ ἧς κατεκρινεν τον κοσμον και της κατα πιστιν δικαιοσυνης εγενετο κληρονομος.

[Abraham and Sarah]

8 Πιστει, καλουμενος Ἀβρααμ, ὑπηκουσεν ἐξελθειν¹³ εις τον¹⁴ τοπον ὃν ημελλεν¹⁵ λαμβανειν εις κληρονομιαν και ἐξηλθεν, μη επισταμενος που ερχεται. 9 Πιστει παρωκησεν¹⁶ εις¹⁷ γην της επαγγελιας ὡς αλλοτριαν, εν σκηναῖς κατοικησας, μετα Ἰσαακ και Ἰακωβ, των συγκληρονομων της επαγγελιας της αυτης· 10 ἐξεδεχετο γαρ την τους θεμελιους εχουσαν πολιν, ἧς τεχνιτης και δημιουργος ὁ Θεος.

11 Πιστει και αυτη Σαρρα¹⁸ δυναμιν εις καταβολην σπερματος ελαβεν, και παρα ἡλικιας ετεκεν,¹⁹ επει πιστον ἠγησατο τον επαγγειλαμενον. 12 Διο και αφ’ ἑνος εγεννηθησαν,²⁰ και ταυτα νεκρωμενου, καθως τα αστρα του ουρανου τω πληθει, και ὡς ἡ²¹ αμμος²² ἡ παρα το χειλος της θαλασσης ἡ αναριθμητος.

[Seeking a heavenly homeland]

¹ ὅσον *rell* || --- [15%] || οθεν [1%]

² χρονιει *f*³⁵ A [98%] RP, HF, OC, TR, CP || χρονισει P⁴⁶a [2%] NU

³ δικαιος *f*³⁵ P¹³ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 μου P⁴⁶a [3%] NU

⁴ ψυχης *rell* || --- CP

⁵ τα βλεπομενα *f*³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || το βλεπομενον P¹³a [4%] NU

⁶ αβελ *f*³⁵ [80%] RP, OC, TR, CP || ἀβελ a [20%] HF, NU

⁷ λαλειται *f*³⁵ [91%] RP, HF, OC, TR, CP || λαλει P^{13,46}a [8%] NU || μαρτυρεται [1%]

⁸ ενωχ *f*³⁵ [80%] OC, TR, CP || ἔνωχ a [20%] RP, HF, NU

⁹ ευρισκετο *f*³⁵ [92%] RP, HF, OC, TR, CP || ηυρισκετο P⁴⁶a [8%] NU

¹⁰ μετεθηκεν *rell* || μετετεθηκεν a [10%] || μετατεθηκεν [2%] CP

¹¹ αυτου *f*³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P^{13,46}a [4%] NU

¹² ευηρεστηκεναι *f*³⁵ P⁴⁶a [75%] RP, HF, OC, TR, CP || ευαρεστηκεναι A [25%] NU (Soden here mentions **K**^r specifically for the second time and assigns it to the minority reading, but he is certainly in error.)

¹³ ἐξελθειν *rell* || ἐξελθων CP

¹⁴ τον *f*³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶a [3%] NU

¹⁵ ημελλεν *f*³⁵ P⁴⁶a [75%] RP, HF, TR, NU || εμελλεν [25%] OC, CP

¹⁶ παρωκησεν *f*³⁵ P⁴⁶a [90%] RP, HF, OC, TR, NU || 1 αβρααμ [10%] CP

¹⁷ εις *f*³⁵ P⁴⁶a [80%] RP, HF, CP, NU || 1 την [20%] OC, TR (Soden here mentions **K**^r specifically for the third time and assigns to the minority reading, but he is certainly in error.)

¹⁸ σαρρα *f*³⁵ P^{13v}a [84%] RP, HF, OC, TR || 1 στειρα P⁴⁶ [2%] NU || 1 η στειρα [4%] || 1 στειρα ουσα [10%] CP

¹⁹ ετεκεν *f*³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P^{13v,46}a [3%] NU

²⁰ εγεννηθησαν *f*³⁵ a [90%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || εγεννηθησαν P⁴⁶A [10%] N²⁴

²¹ ὡς η *f*³⁵ P⁴⁶a [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ὡσει [5%] TR

²² αμμος *rell* || αμος CP

Hebrews

13 Κατα πιστιν απεθανον ουτοι παντες—μη λαβοντες¹ τας επαγγελιας, αλλα πορρωθεν αυτας ιδοντες² και ασπασαμενοι, και ομολογησαντες οτι ξενοι και παρεπιδημοι εισιν επι της γης. 14 Οί γαρ τοιαυτα λεγοντες εμφανιζουσιν οτι πατριδα επιζητουσιν. 15 Και ει μεν εκεινης εμνημονεουν αφ' ης εξηλθον,³ ειχον αν καιρον ανακαμψαι. 16 Νυν⁴ δε κρειττονος ορεγονται, τουτ' εστιν, επουρανιου. Διο ουκ επαισχυνεται αυτους ο Θεος Θεος επικαλεισθαι αυτων· ητοιμασεν γαρ αυτοις πολιν.

[Patriarchs]

17 Πιστει προσειηνοχεν Ἀβρααμ τον Ισαακ, πειραζομενος· και, τον μονογενη προσεφερεν ο τας επαγγελιας αναδεξαμενος, 18 προς ον ελαληθη οτι “Εν Ισαακ κληθησεται σοι σπερμα”, 19 λογισαμενος οτι και εκ νεκρων εγειρειν δυνατος ο Θεος· οθεν αυτον και εν παραβολη εκομισατο.

20 Πιστει⁵ περι μελλοντων ευλογησεν Ισαακ τον Ιακωβ και τον Ἡσαυ.⁶ 21 Πιστει Ιακωβ, αποθνησκων, εκαστον των υιων Ιωσηφ ευλογησεν, και προσεκυνησεν επι το ακρον της ραβδου αυτου. 22 Πιστει Ιωσηφ, τελευτων, περι της εξοδου των υιων Ισραηλ εμνημονευσεν και περι των οστων αυτου εντειλατο.

[Moses]

23 Πιστει Μωυσης, γεννηθεις, εκρυβη τριμηνον υπο των πατερων αυτου, διοτι ειδον αστειον το παιδιον, και ουκ εφοβηθησαν το διαταγμα του βασιλεως. 24 Πιστει Μωυσης, μεγας γενομενος, ηρησατο λεγεσθαι υιος θυγατρος Φαραω, 25 μαλλον ελομενος συγκακουχεισθαι τω λαω του Θεου η προσκαιρον εχειν αμαρτιας απολαυσιν, 26 μειζονα πλουτον ηγησαμενος των Αιγυπτου⁷ θησαυρων τον ονειδισμον του Χριστου· απεβλεπεν γαρ εις την μισθαποδοσιαν. 27 Πιστει κατελιπεν Αιγυπτον, μη φοβηθεις τον θυμον του βασιλεως, τον γαρ Αορατον ως ορων εκαρτερησεν. 28 Πιστει πεποιηκεν το Πασχα και την προσχυσιν του αιματος, ινα μη ο ολοθρευων τα πρωτοτοκα θιγη αυτων. 29 Πιστει διεβησαν την Ερυθραν Θαλασσαν ως δια ξηρας,⁸ ης πειραν λαβοντες οι Αιγυπτιοι κατεποθησαν.

30 Πιστει τα τειχη Ἰεριχω⁹ επεσεν,¹⁰ κυκλωθεντα επι επτα ημερας. 31 Πιστει Ῥααβ η πορνη ου συναπωλετο τοις απειθησασιν, δεξαμενη τους κατασκοπους μετ' ειρηνης.

[Exploits achieved through faith]

32 Και τι ετι λεγω? Επιλειψει γαρ με¹¹ διηγουμενον ο χρονος περι Γεδεων, Βαρακ τε και¹² Σαμψων και¹³ Ιεφθαε, Δαυιδ τε και Σαμουηλ και των προφητων, 33 οἱ δια πιστεως γωνισαντο βασιλειας, ειργασαντο δικαιοσυνην, επετυχον επαγγελιων, εφραξαν στοματα λεοντων, 34 εσβεσαν δυναμιν πυρος, εφυγον στοματα μαχαιρας,¹⁴ ενεδυναμωθησαν¹⁵ απο ασθενειας, εγενηθησαν ισχυροι εν πολεμω, παρεμβολας εκλιναν αλλοτριων. 35 Ελαβον γυναικες εξ αναστασεως τους νεκρους αυτων· αλλοι δε ετυμπανισθησαν, ου προσδεξαμενοι την απολυτρωσιν, ινα κρειττονος αναστασεως τυχωσιν. 36 Ἐτεροι δε εμπαιγμων και μαστιγων

¹ λαβοντες f³⁵ P⁴⁶ (90.3%) RP, HF, OC, TR, CP || κομισαμενοι a, l (8.8%) NU || προσδεξαμενοι A [alone] || --- (0.7%)

² ιδοντες f³⁵ P⁴⁶ aA [98%] RP, HF, OC, CP, NU || 1 και πεισθεντες [2%] TR

³ εξηλθον f³⁵ (96.8%) RP, HF, OC, TR, CP || εξεβησαν P⁴⁶ aA (2.8%) NU || two other variants (0.4%)

⁴ νυν f³⁵ P⁴⁶ aA [95%] RP, HF, OC, CP, NU || νυνι [5%] TR

⁵ πιστει f³⁵ a [92%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 και P⁴⁶ A [8%] NU

⁶ ησαυ f³⁵ [30%] || ησαυ aA [70%] RP, HF, OC, TR, CP, NU

⁷ αιγυπτου f³⁵ a [84%] RP, HF, OC, CP, NU || εν 1 A || εν αιγυπτω [15%] TR || αιγυπτιων [1%]

⁸ ξηρας f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 γης P^{13,46} aA, 0227 [5%] NU

⁹ ιεριχω f³⁵ [80%] OC, TR, CP || ιεριχω aA [20%] RP, HF, NU

¹⁰ επεσεν f³⁵ P⁴⁶ [94%] RP, HF, OC, TR, CP || επεσαν aA [3%] NU || κατεπεσεν [2%] || επεσον [1%]

¹¹ γαρ με f³⁵ P^{13,46} l [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 aA [3%] NU || 2 [2%]

¹² τε και f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P^{13,46} aA, l [4%] NU

¹³ και f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P^{13,46} aA, l [5%] NU

¹⁴ μαχαιρας f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || μαχαιρης P⁴⁶ aA [3%] NU

¹⁵ ενεδυναμωθησαν f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ενδυναμωθησαν P^{13,46} aA [3%] NU

πειραν ελαβον, ετι δε δεσμων και φυλακης. 37 Ελιθασθησαν, επρισθησαν, επειρασθησαν,¹ εν φονω μαχαιρας² απεθανον. Περιηλθον εν μηλωταις, εν αιγειοις δερμασιν· υστερουμενοι, θλιβομενοι, κακουχουμενοι³ 38—ων ουκ ην αξιος ο κοσμος—εν⁴ ερημιαις πλανωμενοι και ορεσιν και σπηλαιοις και ταις οπαις της γης.

39 Και ουτοι παντες, μαρτυρηθεντες δια της πιστεως, ουκ εκομισαντο την επαγγελιαν, 40 του Θεου περι ημων κρειττον τι προβλεψαμενου, ινα μη χωρις ημων τελειωθωσιν.

[“Let us run with endurance”]

12.1 Τοιγαρουν και ημεις, τοσουτον εχοντες περικειμενον ημιν νεφος μαρτυρων, ογκον αποθεμενοι παντα και την ευπεριστατον⁵ αμαρτιαν, δι’ υπομονης τρεχωμεν⁶ τον προκειμενον ημιν αγωνα, 2 αφορωντες εις τον της πιστεως Αρχηγον και Τελειωτην, Ιησουν, ος αντι της προκειμενης αυτω χαρας υπεμεινεν σταυρον, αισχυνης καταφρονησας, εν δεξια τε του θρονου του Θεου κεκαθικεν.⁷

[All legitimate children receive discipline]

3 Αναλογισασθε γαρ⁸ τον τοιαυτην υπομεμενηκοτα υπο των αμαρτων εις αυτον⁹ αντιλογιαν, ινα μη καμητε, ταις ψυχαις υμων εκλυομενοι. 4 Ουπω μεχρις αιματος αντικατεστητε¹⁰ προς την αμαρτιαν ανταγωνιζομενοι. 5 Και εκλελησθε της παρακλησεως ητις υμιν ως υιοις διαλεγεται: “Υιε μου, μη ολιγωρει παιδειας Κυριου, μηδε εκλυου υπ’ αυτου ελεγχομενος· 6 ον γαρ αγαπα Κυριος παιδευει, μαστιγοι δε παντα υιον ον παραδεχεται.”

7 Ει¹¹ παιδειαν υπομενετε, ως υιοις υμιν προσφερεται ο Θεος· τίς γαρ εστιν¹² υιος ον ου παιδευει πατηρ? 8 Ει δε χωρις εστε παιδειας (ης μετοχοι γεγονασιν παντες), αρα νοθοι εστε και ουχ υιοι.¹³ 9 Ειτα τους μεν της σαρκος ημων πατερας ειχομεν παιδευτας και ενετρεπομεθα. Ου πολλω¹⁴ μαλλον¹⁵ υποταγησομεθα τω Πατρι των πνευματων και ζησομεν? 10 Οί γαρ προς ολιγας ημερας κατα το δοκουν αυτοις επαιδευον, ο δε επι το συμφερον, εις το μεταλαβειν της αγιοτητος αυτου. 11 Πασα δε παιδεια προς μεν το παρον ου δοκει χαρας ειναι, αλλα λυπης· υστερον δε καρπον ειρηνικον τοις δι’ αυτης γεγυμνασμενοις αποδιδωσιν δικαιοσυνης.

[Watch your step!]

12 Διο τας παρειμενας χειρας και τα παραλελυμενα γονατα ανορθωσατε, 13 και τροχιας¹⁶ ορθας ποιησατε¹⁷ τοις ποσιν υμων, ινα μη το χωλον εκτραπη, ιαθη δε μαλλον.

14 Ειρηνην διωκετε μετα παντων, και τον αγιασμον ου χωρις ουδεις οψεται τον Κυριον· 15 επισκοπουντες μη τις υστερων απο της χαριτος του Θεου, μη τις ριζα πικριας

¹ επρισθησαν επειρασθησαν f³⁵ P¹³ A (88.4%) RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 (a, 048) (3.4%) || 1 P⁴⁶ (7.5%) NU || Two other variants (0.7%)

² μαχαιρας f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || μαχαιρης P⁴⁶ aA [3%] NU

³ κακουχουμενοι rell || κακοχουμενοι [20%]

⁴ εν f³⁵ [94%] RP, HF, OC, TR, CP || επι P^{13, 46} aA [3%] NU || επ [3%]

⁵ ευπεριστατον rell || απεριστατον CP

⁶ τρεχωμεν rell || τρεχομεν [20%]

⁷ κεκαθικεν f³⁵ aA [95%] RP, HF, OC, CP, NU || εκαθισεν P⁴⁶ [5%] TR

⁸ γαρ f³⁵ P⁴⁶ aA [90%] RP, HF, OC, TR, NU || ουν [10%] CP

⁹ αυτον f³⁵ (91.8%) RP, HF, OC, TR, CP || αυτους P^{13, 46} (3.6%) || εαυτον A (2.7%) NU || εαυτους a (1.1%) || four other readings 048 (0.9%)

¹⁰ αντικατεστητε f³⁵ aA [83%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || αντεκατεστητε [15%] || αντικατεστηκεν P⁴⁶ || αντεστητε [2%]

¹¹ ει f³⁵ [35%] OC, TR, CP || εις aA [65%] RP, HF, NU

¹² εστιν f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P¹³ aA, I [3%] NU

¹³ εστε και ουχ υιοι f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR (CP) || ~ 2341 P⁴⁶ aA [3%] NU

¹⁴ πολλω f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || πολυ P⁴⁶ aA [2%] NU || --- [1%]

¹⁵ μαλλον f³⁵ aA, I, 048 [98%] RP, HF, OC, TR, CP || δε 1 P^{13, 46} [2%] NU

¹⁶ τροχιας rell || πραχιας CP

¹⁷ ποιησατε f³⁵ A [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ποιειτε P⁴⁶ aC [3%] NU || ποιησετε 048 [1%]

ανω φυουσα ενοχλη και δια ταυτης¹ μαινωσιν πολλοι, 16 μη τις πορνος, η βεβηλος ως 'Ησαυ,² ὃς αντι βρωσεως μιας απεδото³ τα πρωτοτοκια αυτου.⁴ 17 Ιστε γαρ ὅτι και μετεπειτα θελων κληρονομησαι την ευλογιαν απεδοκιμασθη· μετανοιας γαρ τοπον ουχ εὔρεν, καιπερ μετα δακρυων εκζητησας αυτην.

[Sinai X Zion]

18 Ου γαρ προσεληλυθατε ψηλαφωμενω ορει και⁵ κεκαυμενω πυρι και γνοφω και σκοτω⁶ και θυελλη· 19 και σαλπιγγος ηχω και φωνη ῥημάτων, ἧς οἱ ακουσαντες παρητησαντο μη προστεθηναι αυτοις λογον 20 (ουκ εφερον γαρ το διαστελλομενον: “Καν θηριον θιγη του ορους, λιθοβοληθησεται!”⁷) 21 και οὕτως⁸ φοβερων ἦν το φανταζομενον, Μωυσης ειπεν, “Ἐκφοβος εἰμι και εντρομος!”· 22 αλλα προσεληλυθατε Σιων Ορει, και πολει Θεου ζωντος, Ἱερουσαλημ⁹ επουρανω, και μυριασιν αγγελων πανηγυρει, 23 και εκκλησια πρωτοτοκων εν ουρανοις απογεγραμμενων,¹⁰ και Κριτη Θεω παντων, και πνευμασιν δικαιων τετελειωμενων, 24 και διαθηκης νεας Μεσιτη, Ιησου, και αίματι ῥαντισμου κρειττον¹¹ λαλουντι παρα το¹² Αβελ.¹³

[Warning: “Our God is a consuming fire”]

25 Βλεπετε μη παραιτησησθε τον λαλουντα. Ει γαρ εκεινοι ουκ εφυγον,¹⁴ τον επι¹⁵ παραιτησαμενοι¹⁶ χρηματιζοντα, πολλω¹⁷ μαλλον ἡμεις οἱ τον απ' ουρανου¹⁸ αποστρεφομενοι! 26 οὔ ἡ φωνη την γην εσαλευσεν τοτε, νυν δε επηγγελται λεγων, “Ἐτι ἀπαξ εγω σειω¹⁹ ου μονον την γην αλλα και τον ουρανον”. 27 Το δε ‘ετι ἀπαξ’ δηλοι των σαλευομενων την²⁰ μεταθεσιν (ὡς πεποιημενων), ἵνα μεινη τα μη σαλευομενα.

28 Διο βασιλειαν ασαλευτον παραλαμβάνοντες, εχωμεν²¹ χαριν δι' ἧς λατρευομεν²² ευαρεστως τω Θεω, μετα αιδους και ευλαβειας.²³ 29 και γαρ ὁ Θεος ἡμων πυρ καταναλισκον.

[Practical instructions]

¹ δια ταυτης f³⁵ a (84.3%) RP, HF, OC, TR, CP || δι αυτης P⁴⁶ A, 048 (15.7%) NU

² ἡσαυ f³⁵ [30%] || ησαυ aA [70%] RP, HF, OC, TR, CP, NU

³ απεδото f³⁵ a [97%] RP, HF, OC, TR, CP || απεδετο P⁴⁶ A, C [3%] NU

⁴ αυτου f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || εαυτου aA, C [3%] NU || --- P⁴⁶

⁵ ψηλαφωμενω ορει και f³⁵ (94%) RP, HF, OC, TR, CP || ~ 213 (2.3%) || 12 (1.6%) || 13 P⁴⁶ aA, C, 048 (2.1%) NU || scattered among the variants (1%) have ψηλαφομενω

⁶ και σκοτω f³⁵ (93.3%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 σκοτει P⁴⁶ (0.5%) || 1 ζοφω aA, C, 048 (4.8%) NU || --- (1.4%)

⁷ λιθοβοληθησεται rell || 1 η βολιδι κατατοξευθησεται [4%] TR

⁸ ουτως C [70%] RP, TR, CP || ουτω f³⁵ aA [30%] HF, OC, NU (I include this to illustrate that many MSS do not drop the final σ before a consonant, even in the minuscule period; which reinforces my suspicion that the practice did not obtain in the Autographs.)

⁹ Ἱερουσαλημ f³⁵ [80%] RP, OC, TR, CP || ιερουσαλημ aA [20%] HF, NU

¹⁰ εν ουρανοις απογεγραμμενων f³⁵ 0228 [85%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 312 P⁴⁶ aA, C, 048 [15%] NU

¹¹ κρειττον f³⁵ aA, C [95%] RP, HF, OC, CP, NU || κρειττονα P⁴⁶ [5%] TR

¹² το f³⁵ P⁴⁶ [30%] HF || τον aA [70%] RP, OC, TR, CP, NU

¹³ αβελ f³⁵ [80%] OC, TR, CP || ἄβελ aA [20%] RP, HF, NU

¹⁴ εφυγον f³⁵ P⁴⁶ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || εξεφυγον aA, C, I, 048 [3%] NU

¹⁵ επι rell || 1 της (1.2%) OC, TR

¹⁶ τον επι (+ της OC) γης παραιτησαμενοι f³⁵ P⁴⁶ (91.8%) RP, HF(OC)TR, CP || ~ 4123 (4.1%) || 123 (1.2%) || ~ 2341 aA, C, I, 048 (2.3%) NU || three other variants (0.5%)

¹⁷ πολλω f³⁵ P⁴⁶ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || πολυ aA, C [3%] NU || ποσω [1%]

¹⁸ ουρανου f³⁵ a [40%] CP || ουρανων P⁴⁶ A, C [60%] RP, HF, OC, TR, NU

¹⁹ σειω f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || σεισω P⁴⁶ aA, C, I, 048 [3%] NU

²⁰ των σαλευομενων την f³⁵ (94%) RP, HF, OC, TR, CP || 12 P⁴⁶ 048 (2.1%) || ~ 312 aA, C (3.4%) [NU] || one other variant (0.5%)

²¹ εχωμεν f³⁵ A, C [75%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || εχομεν P⁴⁶ a [25%]

²² λατρευομεν f³⁵ a [85%] CP, RP, HF || λατρευομεν A, C, 048 [15%] OC, TR, NU || λατρευομεν P⁴⁶

²³ αιδους και ευλαβειας f³⁵ (90.4%) RP, HF, OC, TR, CP || ~ 321 (3.2%) || ~ 32 δεους (P⁴⁶) aA, C (048) (3.4%) NU || δεους 23 (1.2%) || ~ 32 φοβου (1.4%) || 12 ευσεβιας (0.4%)

13.1 Ἡ φιλαδελφία μενετω. 2 Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθανεσθε, δια ταυτης γὰρ ἐλαθον τινες ξενισαντες ἀγγελους. 3 Μιμηθησκεσθε των δεσμιων ὡς συνδεδεμενοι, των κακουχου-μενων¹ ὡς και αυτοι οντες εν σωματι. 4 Τιμιος ὁ γαμος εν πασιν και ἡ κοιτη ἀμιανος, ποριους δε² και μοιχους κρινεῖ ὁ Θεος. 5 Αφιλαργυρος ὁ τροπος, αρκουμενοι τοις παρουσιν, αυτος γαρ ειρηκεν, “Ου μη σε ανω, ουδ’ ου μη σε εγκαταλιπω”.³ 6 Ὡστε θαρρουντας ἡμας λεγειν: “Κυριος εμοι βοηθος, και⁴ ου φοβηθησομαι. Τί ποιησει μοι ανθρωπος?”

7 Μνημονευετε των ἡγουμενων ὑμων, οἱτινες ἐλάλησαν ὑμιν τον λογον του Θεου, ὧν αναθεωρουντες την εκβασιν της αναστροφης, μιμεισθε την πιστιν. 8 Ἰησους Χριστος χθες⁵ και σημερον, ὁ αυτος, και εις τους αιωνας. 9 Διδαχαις ποικιλαις και ξεναις μὴ παραφερεσ-θε,⁶ καλον γαρ χαριτι βεβαιουσθαι την καρδιαν, ου βρωμασιν, εν οἷς ουκ ωφεληθησαν οἱ περιπατησαντες.⁷

[Join Jesus outside the camp]

10 Ἐχομεν θυσιαστηριον ἐξ οὗ φαγειν ουκ εχουσιν ἐξουσιαν οἱ τη σκηνη λατρευοντες.

11 Ὡν γαρ εισφερεται ζωνων το αἷμα, περι ἁμαρτιας, εις τα Ἅγια δια του αρχιερεως, τουτων τα σωματα κατακαιεται ἐξω της παρεμβολης, 12 διο και Ἰησους, ἵνα ἁγιαση δια του ιδιου αἵματος τον λαον, ἐξω της πυλης επαθεν. 13 Τοιουν εξερχωμεθα⁸ προς αυτον ἐξω της παρεμβολης, τον ονειδισμον αυτου φεροντες· 14 ου γαρ εχομεν ὡδε μενουςαν πολιν, ἀλλα την μελλουσαν⁹ ἐπιζητουμεν.

15 Δι’ αυτου ουν¹⁰ αναφερωμεν¹¹ θυσιαν αινεσεως δια παντος τω Θεω, τουτ’ εστιν, καρπον χειλεων ὁμολογουντων τω ονοματι αυτου. 16 (Τῆς δε ευποιας και κοινωνιας μὴ ἐπιλανθανεσθε, τοιαυταις γαρ θυσιαις ευαρεσταιται ὁ Θεος.)

[Concluding requests]

17 Πειθεσθε τοις ἡγουμενοις ὑμων και ὑπεικετε, αυτοι γαρ ἀγρυπνουσιν ὑπερ των ψυχων ὑμων ὡς λογον αποδωσοντες, ἵνα μετα χαρας τουτο ποιωσιν και μὴ στεναζοντες (ἀλυσιτελες γαρ ὑμιν τουτο).

18 Προσευχεσθε περι ἡμων· πεποιθαμεν¹² γαρ ὅτι καλην συνειδησιν εχομεν, εν πασιν καλως θελοντες αναστρεφεισθαι· 19 περισσοτερος δε παρακαλω τουτο ποιησαι ἵνα ταχιον αποκατασταθω ὑμιν.

[Benediction]

20 Ὁ δε Θεος της ειρηνης—ὁ αναγαγων εκ νεκρων τον Ποιμενα των προβατων τον μεγαν εν αἵματι διαθηκης αιωνιου, τον Κυριον ἡμων Ἰησουν¹³—21 καταρτισαι ὑμας εν παντι εργω¹⁴ ἀγαθω εις το ποιησαι το θελημα αυτου, ποιων εν ὑμιν¹⁵ το ευαρεστον ενωπιον αυτου, δια Ἰησου Χριστου, ὃ ἡ δοξα εις τους αιωνας των αιωνων.¹⁶ Ἀμην.

[Sign off]

¹ κακουχουμενων *rell* || κακοχουμενον (C) [30%]

² δε **f**³⁵ C [96%] RP, HF, OC, TR, CP || γαρ **P**⁴⁶ αA [3%] NU || --- [1%]

³ εγκαταλιπω **f**³⁵ [50%] OC, TR, CP, NU || εγκαταλειπω **P**⁴⁶ αA, C [50%] RP, HF

⁴ και **f**³⁵ **P**⁴⁶ A [97%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- αC [3%]

⁵ χθες **f**³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || εχθες **P**⁴⁶ αA, C [5%] NU

⁶ παραφερεσθε **f**³⁵ **P**⁴⁶ αA, C [85%] RP, HF, OC, CP, NU || περιφερεσθε [15%] TR

⁷ περιπατησαντες **f**³⁵ C [98%] RP, HF, OC, TR, CP || περιπατουντες **P**⁴⁶ αA [2%] NU

⁸ εξερχωμεθα *rell* || εξερχομεθα [20%]

⁹ μελλουσαν *rell* || μενουςαν CP

¹⁰ ουν **f**³⁵ A, C [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- **P**⁴⁶ α [2%]

¹¹ αναφερωμεν *rell* || αναφερομεν [20%]

¹² πεποιθαμεν **f**³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || πειθομεθα **P**⁴⁶ A, C [3%] NU || πειθομαι [2%] || οτι καλην θα α (Aleph really got lost.)

¹³ ιησουν **f**³⁵ **P**⁴⁶ αA, C [90%] RP, HF, OC, TR, NU || 1 χριστον [10%] CP

¹⁴ εργω **f**³⁵ C (96.9%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 και λογω A (1.4%) || --- α (1.4%) NU || τω **P**⁴⁶

¹⁵ υμιν **f**³⁵ A, C [70%] RP, HF, OC, TR, CP || ημιν **P**⁴⁶ α [30%] NU

¹⁶ των αιωνων **f**³⁵ αA(C) [85%] RP, HF, OC, TR [NU] || --- **P**⁴⁶ [15%] CP

Hebrews

22 Παρακαλω δε υμας, αδελφοι, ανεχεσθε του λογου της παρακλησεως, και γαρ δια βραχεων επεστειλα υμιν. 23 Γινωσκετε τον αδελφον¹ Τιμοθεον απολελυμενον, μεθ' ου εαν ταχιον ερχηται, οψομαι υμας.

24 Ασπασασθε παντας τους ηγουμενους υμων και παντας τους αγιους. Ασπαζονται υμας οι απο της Ιταλιας.

25 Η χαρις μετα παντων υμων. Αμην.^{2,3}

¹ αδελφον f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 ημων P⁴⁶ aA, C [5%] NU

² αμην f³⁵ A, C [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ aI' [3%] NU

³ The citation of f³⁵ is based on thirty-five MSS—18, 35, 141, 201, 204, 328, 386, 394, 444, 604, 757, 824, 928, 959, 1072, 1075, 1100, 1248, 1249, 1503, 1548, 1637, 1725, 1732, 1761, 1768, 1855, 1864, 1865, 1892, 2080, 2466, 2554, 2587 and 2723—all of which I collated myself. 2554 is a 'perfect' representative of f³⁵ in Hebrews, as it stands, and the exemplars of 35, 1637, 2080 and 2723 may have been, while several others were off by only one variant. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Aegean, Constantinople, Bucharest, Trikala, Mt. Athos [six different monasteries], Athens, Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception.

I have included six published editions in the apparatus—RP, HF, OC, TR, CP, NU. RP = Robinson-Pierpont (2005), HF = Hodges-Farstad, OC = the Greek Text of the Greek Orthodox Church (also used by other Orthodox Churches), TR = *Textus Receptus*, CP = Complutensian Polyglot, NU = N-A²⁶/UBS³ (N-A²⁷/UBS⁴ offer changes in the critical apparatus, not in the text; the text is still that of N-A²⁶/UBS³).

In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant, within either () or []. I have used () for the evidence taken from TuT, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there I had to revert to von Soden and the apparatus of N-A²⁷, supplementing from other sources where possible (Scrivener and Tischendorf)—the percentages offered, I have used [] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources.

I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed ± 1%; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed ± 3%; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed ± 15%. However, I guarantee the witness of f³⁵.

As an arbitrary decision, I have limited the citation of individual MSS to those dated to the 5th century or earlier. I use *re//* to indicate that the reading is supported by all other witnesses, and printed editions (of the six included in the apparatus), compared to the other reading. The Greek font used is Bwgrkl and may be downloaded free from <http://www.bibleworks.com>.